

Dosarul nr. 3ra-1139/23
2-23161114-01-3ra-19112023

Prima instanță: Judecătoria Soroca, sediul Central (jud.: O. Jamba)
Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud.: S. Procopciuc, E. Grumeza, N. Chircu)

ÎN C H E I E R E

19 noiembrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
Judecători

Aliona Miron
Ion Malanciuc
Diana Stănilă

examinând admisibilitatea recursului depus de Partidul Politic „Șansă”,
în cauza de contencios administrativ, intentată la contestația depusă de
Partidul Politic „Șansă” împotriva Consiliului electoral al circumscripției
electorale raionale Soroca nr. 29, persoană terță Comisia Electorală Centrală, cu
privire la contestarea actului administrativ, obligarea examinării în fond a
contestației și infirmarea rezultatelor alegerilor generale locale din circumscripția
electorală,

împotriva deciziei din 18 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, prin care a
fost admis apelul depus de Consiliul electoral al circumscripției electorale
raionale Soroca nr. 29, casată integral hotărârea din 15 noiembrie 2023 a
Judecătoriei Soroca, sediul Central și emisă o nouă decizie,

c o n s t a t ă :

La 13 noiembrie 2023, prin intermediul poștei electronice, Partidul Politic
„Șansă” a depus contestație împotriva Consiliului electoral al circumscripției
electorale raionale Soroca nr. 29 cu privire la contestarea actului administrativ,
obligarea examinării în fond a contestației și infirmarea rezultatelor alegerilor
generale locale din circumscripția electorală (f. d. 1-22).

În susținerea contestației, a indicat că prin hotărârea Comisiei Electorale
Centrale nr. 1108 din 04 iulie 2023, a fost stabilită data alegerilor locale generale
pentru data de 05 noiembrie 2023.

Ulterior, prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1165 din 09 august
2023, a fost aprobată lista partidelor politice, înregistrate la Agenția Servicii

Publice, care au dreptul să participe în alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023, Partidul Politic „Șansă” fiind inclus în listă la poziția nr. 52.

La 06 octombrie 2023, prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1411, a fost confirmată persoana responsabilă de finanțe (trezorier) din partea Partidului Politic „Șansă” pentru perioada campaniei electorale a alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023.

A notat că Partidul Politic „Șansă”, în calitate de concurent electoral și-a înregistrat candidații la funcția de primar de localitate și candidați la funcția de consilier local/raional/municipal, practic, în toate circumscripțiile electorale, pe toată țara fiind înregistrați 9 236 de candidați la funcția de consilier local/raional și 659 de candidați la funcția de primar.

Astfel, în circumscripția electorală raională Soroca nr. 29, din partea Partidului Politic „Șansă” au fost înregistrați 401 candidați la funcția de consilier și 35 de candidați la funcția de primar, fiind demarată campania electorală.

A remarcat că prin Dispoziția Comisei pentru Situații Excepționale nr. 92 din 03 noiembrie 2023, a fost anulată înregistrarea tuturor candidaților Partidului Politic „Șansă” din toate circumscripțiile, cu obligarea organelor electorale de a aplica în dreptul fiecărui candidat exclus ștampila „Retras”, respectiva dispoziție fiind contestată de reclamant.

A susținut că prin demersul din 04 noiembrie 2023, Partidul Politic „Șansă” a atenționat toate consiliile electorale de circumscripție raionale și municipale despre contestarea dispoziției și despre inadmisibilitatea punerii în aplicare a deciziei de retragere a candidaților Partidului Politic „Șansă”. Potrivit ultimelor sondaje de opinie publicate, încrederea cetățenilor în Partidul Politic „Șansă” era în creștere constantă și a ajuns la cifra de circa 18% la nivel național.

La 05 noiembrie 2023, s-au desfășurat alegeri locale generale în fiecare circumscripție electorală de nivelul II și I.

În opinia reclamantului, mii de alegători au votat în dreptul candidaților Partidului Politic „Șansă”, iar în multe circumscripții s-a desfășurat un boicot masiv din partea alegătorilor care refuza să participe la vot, astfel consideră că alegătorii au fost privați de dreptul acestora la alegeri libere și de a vota, iar candidații au fost lipsiți de dreptul de a fi aleși.

Concomitent, a subliniat că la 05 noiembrie 2023, după închiderea secțiilor de vot, contestatarul a înaintat în adresa Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Soroca nr. 29 o contestație cu privire la infirmarea alegerilor din circumscripția corespunzătoare.

A precizat că la 09 noiembrie 2023, a expirat termenul legal în care organul electoral urma să răspundă la cererea reclamantului din 05 noiembrie 2023.

Dat fiind faptul că acesta nu a fost informat despre decizia luată, la 10 noiembrie 2023, a fost înaintată o cerere prealabilă în adresa Comisiei Electorale Centrale.

Reclamantul a relatat că, abia la 12 noiembrie 2023, a aflat despre existența unei hotărâri a Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Soroca nr. 29 din 08 noiembrie 2023, prin care contestația sa a fost declarată inadmisibilă,

dar așa și nu i-a fost comunicată, reclamantul nefiind invitat la examinarea acestei proceduri administrative.

În consecință, Comisia Electorală Centrală, prin hotărârea din 12 noiembrie 2023, a comasat cererile prelabile într-o singură procedură și le-a declarat inadmisibile.

A obiectat că, prin hotărârea contestată, a fost refuzată examinarea cererii concurentului electoral Partidul Politic „Șansă” cu referire la o problemă care vizează anume partidul respectiv, căruia, fiind eliminat din alegeri, i s-au încălcat toate drepturile fundamentale, în special dreptul la alegeri libere și dreptul de a fi ales.

Prin confirmarea rezultatelor alegerilor fără participarea unui concurent electoral eliminat, este afectat în mod direct Partidul Politic „Șansă”, care, la caz, solicită repararea dreptului vătămat în instanța de contencios administrativ.

La fel, a relevat că nu a fost invitat la examinarea procedurii administrative să fie audiat efectiv, motiv din care consideră că acest fapt reprezintă o gravă încălcare a procedurii și eludare a normelor imperative ale Codului administrativ ce reglementează efectuarea unei proceduri administrative.

Totodată, reclamantul s-a referit la încălcarea procedurii administrative de către pârât prin prisma prevederilor art. 32 alin. (2), 83, 88 și 94 din Codul administrativ.

A remarcat că organul electoral nu a examinat fondul contestației, adică circumstanțele de fapt invocate și nu a verificat temeinicia argumentelor expuse, motiv din care actul administrativ contestat, contrar prevederilor art. 118 din Codul administrativ, nu este motivat, astfel fiindu-i îngrădite drepturile la un proces echitabil, acces la justiție și recurs efectiv.

Potrivit actului administrativ contestat, contestația reclamantului a fost declarată inadmisibilă, pe motiv că Partidul Politic „Șansă” nu este subiect de depunere a contestației în temeiul art. 94 din Codul electoral, având în vedere că, în baza Dispoziției Comisiei Situații Excepționale nr. 92 din 03 noiembrie 2023, tuturor candidaților din partea PP „Șansă” li s-a anulat înregistrarea, fiind pierdută calitatea de concurent electoral.

Deopotrivă, a indicat că Comisia Electorală Centrală a repetat argumentele din actele contestate, a interpretat și aplicat eronat și abuziv prevederile legale, în contradicție cu circumstanțele de fapt și de drept.

Reclamantul a menționat că, în baza hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 1165 din 09 august 2023, Partidul Politic „Șansă” a fost inclus în lista partidelor politice care au dreptul să participe la alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023, la poziția 52, hotărârea dată nefiind abrogată.

Prin urmare, ținând cont de faptul că Partidul Politic „Șansă” nu a fost exclus din listă, organele electorale nu aveau niciun drept să considere că partidul dat nu are dreptul să depună contestații și, ulterior, să declare contestațiile inadmisibile.

Consideră că argumentul Comisiei Electorale Centrale, precum că actul nominalizat, în raport cu PP „Șansă”, ar fi unul consumat și nu s-ar mai aplica, este unul neîntemeiat, or, atât timp cât nu există o hotărâre subsecventă a Comisiei

electorale centrale de modificare a hotărârii nr. 1165 din 09 august 2023 de eliminare a poziției PP „Șansă”, nimeni nu poate constata efectul inaplicabil al acestui act față de reclamant.

Totodată, a subliniat că Dispoziția Comisiei Situații Excepționale nr. 92 din 03 noiembrie 2023 a fost contestată în ordine de contencios administrativ, iar actualmente, dosarul se află spre examinare pe rolul Curții de Apel Chișinău, nefiind o decizie definitivă și executorie cu privire la excluderea candidaților Partidului Politic „Șansă” din alegeri sau anularea statutului de subiect electoral.

Mai mult, la ultimele ședințe ale Comisiei Electorale Centrale, PP „Șansă” a fost subiectul mai multor examinări, cu aplicarea diferitor sancțiuni în calitatea sa de subiect electoral, fapt reflectat prin actele Comisiei Electorale Centrale.

Reclamantul a accentuat și faptul că, în hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1550 din 08 noiembrie 2023, după adoptarea Dispoziției Comisiei Situații Excepționale, Comisia Electorală Centrală recunoaște explicit că PP „Șansă” deține în continuare calitatea de concurent electoral.

A notat că eliminarea abuzivă din buletinul de vot a candidaților Partidului Politic „Șansă”, în raport cu rezultatele alegerilor din 05 noiembrie 2023 din circumscripția corespunzătoare sunt grav afectate și influențate, or, în situația în care candidații PP „Șansă” rămâneau în buletinele de vot, rezultatele alegerilor erau să fie total diferite.

Astfel, organele electorale, la eliminarea unui concurent electoral din buletine, s-au bazat pe un act administrativ abuziv și ilegal, care nu are nicio legătură cu procedurile electorale, fiind emis de un organ care nu are astfel de competențe, întrucât Comisia nu a fost abilitată cu unele competențe în materie electorală sau gestionare a proceselor electorale.

De altfel, potrivit Hotărârii nr. 274/2023 de prelungire a stării de urgență, Parlamentul a indicat în mod expres, la art. 6, că prezenta stare de urgență nu afectează organizarea și desfășurarea alegerilor pe teritoriul Republicii Moldova.

Pe cale de consecință, unicele organe competente rămân a fi doar Comisia Electorală Centrală și organele electorale inferioare, care sunt funcționale să administreze procesul electoral.

A precizat că, după cum reiese din textul dispoziției, aceasta a fost adoptată în baza scrisorii nr. E/11772 din 03 noiembrie 2023 a Serviciului de Informații și Securitate.

La fel, din textul dispoziției se pretinde că au fost identificate acțiuni ale unor concurenți electorali, care atentează grav și într-o manieră ireversibilă asupra desfășurării neviciate a exercițiului electoral, prin alterarea masivă, la nivel național, a voinței libere a cetățenilor și utilizarea, în acest scop, a unor metode interzise de lege care nu corespund conceptului de desfășurare corectă a campaniei electorale.

În textul aceleiași dispoziții, Comisia a invocat următoarele: „Serviciul de Informații și Securitate a identificat activități de influențare a proceselor electorale pe tot teritoriul țării în scopul promovării intereselor statului străin – Federația Rusă, prin intermediul unui grup criminal organizat condus de Ilan

Șor”, fiind invocat și faptul că, „Serviciul de Informații și Securitate, de comun cu Inspectoratul General de Poliție, Centrul Național Anticorupție și Procuratura Anticorupție a depistat și a documentat oferirea către PP „Șansă”, care participă la alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023 și este controlat de Ilan Șor, a fondurilor financiare în proporții deosebit de mari, de proveniență externă și utilizarea acestora de către concurentul electoral contrar procedurilor stabilite de legislație, prin subminarea proceselor democratice, implicit cele electorale (fonduri care au fost utilizate de către concurentul electoral pentru finanțarea ilegală a campaniei electorale pe coordonatele de corupere politică a candidaților, coruperea alegătorilor și manipularea opiniei publice)”.

A menționat că PP „Șansă” respinge categoric cele indicate de Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova și cele ale Serviciului de Informații și Securitate, afirmații pe care le califică ca fiind false, deoarece ele se bazează pe informații care nu corespund atât circumstanțelor faptice ale cazului, cât și prevederilor legii.

În mod similar, PP „Șansă” consideră că anume Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova și Serviciul de Informații și Securitate au viciat iremediabil procesele democratice din Republica Moldova, transformând alegerile din 05 noiembrie 2023 într-o farsă, care afectează grav și în mod negativ exprimarea liberă a voinței poporului.

A ținut să precizeze că PP „Șansă” este înregistrat oficial de organele competente ale Republicii Moldova, având propriul Președinte și propriile organe de conducere, care adoptă deciziile din numele Partidului, iar Ilan Șor nu se numără printre conducătorii partidului.

De asemenea, PP „Șansă” neagă primirea finanțării din străinătate, fie din partea lui Ilan Șor, fie din partea oricărei alte persoane.

În viziunea reclamantului, organele competente ale Republicii Moldova nu au demonstrat cine, când, de la cine, unde și ce sume pretinse a primit PP „Șansă”, nefiind demonstrate acțiunile ipotetice ce au fost efectuate de către partid sau acțiuni pretins a fi autorizate de către partid.

Suplimentar, a relevat că organele competente ale statului nu au adus la cunoștința partidului sau conducerii acestuia probe pertinente, concludente, utile și veridice, care ar fi demonstrat că acceptarea ipotetică a finanțării ilegale este imputabilă întregului Partid Politic „Șansă” sau că cineva dintre candidații partidului a fost implicat în acte de corupție, partidului nefiindu-i acordată posibilitatea de a contracta serviciile unui avocat în vederea pregătirii poziției de apărare.

A punctat că normele Codului electoral nu prevăd dreptul Serviciului de Informații și Securitate sau Comisiei Situații Excepționale să inițieze procedura de anulare a înregistrării concurenților electorali, competența asupra pronunțării referitor la anularea înregistrării concurenților electorali aparținând instanțelor de judecată.

Totodată, deși un act administrativ în care se manifestă puterea discreționară se referă la aspectele care, într-un cadru legal, conferă autorității publice

(CSE/SIS) o anumită libertate de decizie, acest lucru nu presupune în niciun caz devierea de la litera legii, or, decizia luată în mod discreționar, trebuie să fie una optimă, să corespundă finalității actului, sensului legislației în vigoare, principiilor generale ale dreptului intern și internațional, drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, adică să corespundă scopului urmărit, care alcătuiește esența „dreptului discreționar”, a cărui realizare se efectuează cu respectarea principiilor oportunității și a echității.

Reclamantul a obiectat că autoritatea pârâtă, în cadrul puterii sale discreționare, având obligația de a explica de ce a adoptat o anumită conduită din mai multe posibile, nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul legii, or, puterea discreționară nu trebuie confundată cu posibilitatea de a acționa arbitrar sau fără control.

A conchis că situația admisă de sancționare a Partidului Politic „Șansă” și de eliminare a candidaților din alegeri nu are suport factual, reprezentând o distorsionare deliberată a realității, orientată spre hărțuirea unui concurent electoral.

Astfel, potrivit reclamantului, măsurile instituite de Comisia Situații Excepționale nu urmăresc realizarea scopului creării acesteia și nu sunt rezonabile.

Or, prin Dispoziția Comisiei Situații Excepționale a fost comis un abuz de drept veritabil, această autoritate urmărind direct distrugerea mai multor drepturi fundamentale protejate de Convenție, printre care dreptul la libera exprimare, dreptul de asociere și alegeri libere.

Ținând cont de atribuțiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, prevăzute la art. 22 din Legea nr. 212 din 24 iunie 2004 și în Regulamentul Comisiei Situații Excepționale, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 1340 din 04 decembrie 2001, Comisia este creată pentru exercitarea unor măsuri menite să reducă riscul declanșării situației excepționale.

Cu toate acestea, în cazul emiterii Dispoziției nr. 92 din 03 noiembrie 2023, au fost instituite restricții și îngrădiri inadmisibile a dreptului de a fi ales, libertatea de exprimare, libertatea de asociere și altele, motiv pentru care dispoziția Comisiei Situații Excepționale, dar și indicațiile ulterioare ale Comisiei Electorale Centrale, nu puteau fi executate.

În drept, reclamantul Partidul Politic „Șansă” și-a întemeiat pretențiile în baza prevederilor art. 6, 10, 11, art. 3 Protocolul 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, art. 1, 2, 32, 38, 41 din Constituția Republicii Moldova, art. 10 alin. (1), 17, 20-25, 189, 191 alin. (3), 206 alin. (1) lit. a), 208 alin. (1), 211, 212, 224 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, art. 37, 90-98, 174-176 din Codul electoral.

Reclamantul Partidul Politic „Șansă” a solicitat: 1) anularea hotărârii nr. 17/1 din 08 noiembrie 2023, emisă de CECE Soroca nr. 29; 2) obligarea CECE Soroca nr. 29 să examineze în fond contestația și să infirme rezultatele alegerilor generale locale în circumscripția electorală Soroca nr. 29; 3) obligarea CECE Soroca nr. 29 să solicite Comisiei Electorale Centrale aplicarea prevederilor art.

176 din Codul electoral și declararea nulă a alegerilor locale în această circumscripție electorală.

Prin încheierea din 14 noiembrie 2023 a Judecătoriei Soroca, sediul Central, s-a atras în proces, în calitate de persoană terță, Comisia Electorală Centrală (f. d. 75-75 verso).

Prin hotărârea din 15 noiembrie 2023 a Judecătoriei Soroca, sediul Central, a fost admisă parțial contestația.

S-a anulat hotărârea nr. 17/1 „Cu privire la contestația Partidului Politic „Șansă” privind infirmarea rezultatelor alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023 în circumscripția electorală Soroca, adoptată de Consiliul electoral al circumscripției electorale raionale Soroca nr. 29 la 08 noiembrie 2023.

S-a obligat Consiliul electoral al circumscripției generale electorale raionale Soroca nr. 29 să reexamineze contestația privind infirmarea rezultatelor alegerilor locale în circumscripția Soroca nr. 29, depusă de Partidul Politic „Șansă” la 05 noiembrie 2023.

În rest, contestația depusă de Partidul Politic „Șansă” privind anularea hotărârii nr. 17/1 din 08 noiembrie 2023, adoptată de Consiliul electoral al circumscripției electorale raionale Soroca nr. 29, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată (f. d. 88, 95-101).

În consolidarea soluției adoptate, prima instanță a reținut că prin Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 92 din 03 noiembrie 2023, s-a dispus anularea înregistrării concurenților electorali desemnați de către PP „Șansă”, cu aplicarea ștampilei cu mențiunea „Retras” în toate buletinele de vot, în dreptul tuturor concurenților electorali din partea PP „Șansă”.

Totodată, la 03 noiembrie 2023, prin pct. 2 al hotărârii Comisiei Electorale Centrale, s-a hotărât ca consiliile electorale de circumscripție și birourile electorale ale secțiilor de votare vor revoca hotărârile ce vizează confirmarea reprezentanților în cadrul acestora și a persoanelor de încredere ale concurenților electorali din partea PP „Șansă”.

La pct. 3 lit. b) din hotărârea menționată, s-a indicat că birourile electorale ale secțiilor de votare sau, după caz, consiliile electorale care îndeplinesc și atribuțiile biroului electoral al secției de votare vor aplica ștampila cu mențiunea „Retras” în dreptul concurentului electoral din partea PP „Șansă”, în procesele-verbale pretipărite privind rezultatele numărării voturilor, care se întocmesc de către birourile electorale, precum și în procesele-verbale privind centralizarea rezultatelor votării, care se întocmesc de către consiliile electorale de circumscripție.

Corespunzător, prima instanță a indicat că, prin dispoziția nominalizată s-a dispus anularea înregistrării concurenților electorali desemnați de către PP „Șansă” și nicidecum excluderea PP „Șansă” din lista partidelor politice, înregistrate de Agenția Servicii Publice la situația din 07 august 2023, care au dreptul să participe la alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023.

În altă ordine de idei, instanța de fond a relevat că includerea în lista partidelor care au dreptul să participe la alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023, nu echivalează în mod obligatoriu cu necesitatea desemnării și înregistrării unor concurenți electorali, acesta fiind un drept al fiecărui partid politic de a desemna sau nu candidați.

La acest aspect, instanța de fond a reperat prevederile Codului electoral, care stabilesc calitatea de concurent electoral – partid politic, bloc electoral și persoană care candidează pentru funcția de primar sau de consilier în consiliul local și sunt înregistrate de consiliile electorale de circumscripție respective în cazul alegerilor locale, iar art. 68 stabilește procedura pentru înregistrarea în calitate de concurent electoral de către consiliile electorale de circumscripție.

Prin urmare, excluderea concurenților electorali prezentați de PP „Șansă” nu atrage anularea drepturilor și obligațiilor acestui partid, fapt recunoscut atât de Comisia Electorală Centrală, cât și de către Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Soroca nr. 29, prin referințele înaintate.

Respectiv, în pofida excluderii concurenților electorali prin hotărârea Comisiei pentru Situații Excepționale, reclamantul PP „Șansă” își păstrează dreptul său de a contesta acțiunile organelor electorale.

În atare circumstanțe, prima instanță a indicat că Consiliul electoral de circumscripție electorală Soroca nr. 29 urmează să reexamineze contestația înaintată de PP „Șansă” la 05 noiembrie 2023.

Cu privire la solicitarea contestatarului PP „Șansă” de a obliga Consiliul electoral al circumscripției electorale raionale Soroca nr. 29 să examineze în fond contestația, prima instanță a conchis că obligarea organului electoral de a examina fondul contestației ar constitui o încălcare a competenței materiale și, prin urmare, o imixtiune în activitatea administrativă a acestuia.

Or, instanța este împuternicită de analiza dacă, în procesul activității sale decizionale, materializată prin totalitatea actelor administrative individuale și normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum și a operațiunilor administrative, autoritatea publică a realizat dreptul discreționar: 1) cu respectarea limitelor de competență și regulilor de procedură instituite de lege; 2) cu luarea în considerare a tuturor faptelor relevante; 3) conform scopului acordat prin lege.

În partea ce ține de cerința contestatarului de a obliga Consiliul electoral de circumscripție electorală raională Soroca nr. 29 să solicite Comisei Electorale Centrale aplicarea prevederilor art. 176 din Codul electoral și declararea alegerilor locale nule în această circumscripție electorală, instanța de fond a concluzionat că prerogativa confirmării sau infirmării legalității alegerilor sau declararea nulității acestora aparține consiliilor electorale de circumscripție și a Comisiei Electorale Centrale în urma verificării dacă în cadrul operațiunilor electorale au fost comise încălcări ale prezentului cod care au influențat rezultatele votării și atribuirea mandatelor, prin urmare, această solicitare nu ține de competența instanțelor de judecată.

La 16 noiembrie 2023, cu respectarea termenului prevăzut la art. 95 alin. (1), (8) din Codul electoral, Consiliul electoral al circumscripției electorale raionale Soroca nr. 29 a depus apel nemotivat împotriva hotărârii din 15 noiembrie 2023 a Judecătoriei Soroca, sediul Central, iar la 17 noiembrie 2023, prin intermediul poștei electronice, a fost prezentată motivarea apelului, prin care a solicitat, cu titlu principal, declararea inadmisibilității contestației sau, cu titlu secundar, respingerea acesteia ca neîntemeiată (f. d. 93-94, 108-109 verso, 112-113 verso).

Prin decizia din 18 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, a fost admis apelul depus de Consiliul electoral al circumscripției electorale raionale Soroca nr. 29, casată integral hotărârea din 15 noiembrie 2023 a Judecătoriei Soroca, sediul Central și emisă o nouă decizie, prin care s-a declarat inadmisibilă contestația depusă de Partidul Politic „Șansă” (f. d. 116, 117-124).

Pentru a decide astfel, instanța de apel a stabilit că, la data de 03 noiembrie 2023, în vederea respectării Dispoziției nr. 92 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, Comisia Electorală Centrală a emis hotărârea nr. 1543 „Cu privire la Dispoziția nr. 92 din 03 noiembrie 2023 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova”, prin care s-a hotărât ca consiliile electorale de circumscripție și birourile electorale ale secțiilor de votare vor revoca hotărârile ce vizează confirmarea reprezentanților în cadrul acestora și a persoanelor de încredere ale concurenților electorali din partea PP „Șansă”.

Totodată, birourile electorale ale secțiilor de votare sau, după caz, consiliile electorale care îndeplinesc atribuțiile biroului electoral al secției de votare vor aplica ștampila cu mențiunea „Retras” în toate buletinele de vot, în dreptul tuturor concurenților electorali din partea PP „Șansă”, fiind dispusă aducerea publică la cunoștință a informației privind anularea concurenților electorali înregistrați de PP „Șansă”, cu retragerea listelor de candidați făcute publice la sediul biroului electoral al secției de votare.

Instanța de apel a relevat că, în urma anulării înregistrării tuturor candidaților PP „Șansă” la alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023, ultimul nu mai deține statut de concurent electoral și nici nu poate să-l obțină în cadrul scrutinului în cauză, din motiv că termenul legal stabilit pentru înregistrarea candidaților a expirat, respectiv partidul politic vizat nu mai poate participa la alegerile locale generale din 2023.

Pe cale de consecință, instanța de apel a statuat că odată cu pierderea calității de concurent electoral, subiectul în cauză nu poate pretinde încălcarea drepturilor electorale vătămăte, inclusiv revindecarea acestora în cadrul procedurii administrative electorale, or, Partidul Politic „Șansă” nu este subiectul abilitat cu dreptul înaintării contestațiilor în materie electorală, ceea ce denotă caracterul inadmisibil al revindecărilor din acțiune.

De asemenea, instanța de apel a apreciat critic argumentul reclamantului, precum că Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 92 din 03 noiembrie 2023 a fost contestată în instanța de contencios administrativ, iar potrivit art. 101 alin. (5) din Codul electoral, executarea

hotărârilor organelor electorale adoptate în condițiile art. 102 alin. (5) se suspendă de drept din momentul contestării legalității hotărârilor respective.

La acest capitol, instanța de apel a subliniat că, în speța dedusă judecării, obiect al examinării constituie hotărârea nr. 17/1 din 08 noiembrie 2023 a Consiliului electoral al Circumscripției Electorale Soroca nr. 29 și, prin urmare, Curtea de Apel Bălți nu are competența de a da apreciere dispoziției CSE nr. 92 din 03 noiembrie 2023, din motiv că aceasta excede obiectul examinării.

La 19 noiembrie 2023, prin intermediul poștei electronice, Partidul Politic „Șansă” a depus recurs împotriva deciziei din 18 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea acestuia, aplicarea directă în prezenta cauză a art. 6, 10, art. 3 Protocolul 1 din CEDO, casarea deciziei instanței de apel, cu emiterea unei noi decizii de admitere a contestației (f. d. 130-171).

În motivarea recursului, a invocat că prin declararea inadmisibilității acțiunii, instanța de apel a respins contestația depusă de Partidul Politic „Șansă” prin acceptarea necondiționată a poziției intimatului, fără nicio verificare minuțioasă a corespunderii acesteia în raport cu cadrul legal și circumstanțele de fapt ale litigiului.

De asemenea, a obiectat că instanța de apel nu a examinat cerințele și argumentele recurentului cu privire la legalitatea actului contestat, procedura adoptării și alte circumstanțe relevante cauzei.

A subliniat că abordarea instanței de apel, precum că Partidul Politic „Șansă” nu este subiect de a depune contestație, din motiv că a fost eliminat din alegeri, este una abuzivă și neîntemeiată, analiza juridică efectuată fiind superficială și contrară interpretării și aplicării corecte a legii.

La fel, instanța de apel a ignorat faptul că recurentul a contestat decizia prin care a fost anulată înregistrarea și norma legală care prevede expres că, în asemenea cazuri, executarea se suspendă de drept.

Subsidiar, a menționat că instanța de apel a aplicat norme derogatorii cuprinse în Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale, care nu au nicio relevanță speței, neluând în calcul prevederile art. 101 alin. (5) din Codul electoral.

Totodată, a notat că instanța de apel nu a examinat întinderea încălcării dreptului de acces la justiție și dreptului la un recurs efectiv, care constituie drepturi fundamentale ce au fost încălcate în momentul declarării inadmisibilității contestației.

În opinia recurentului, omisiunea instanței de apel de a răspunde argumentelor invocate în contestație denotă faptul că decizia contestată nu este motivată, iar susținerile sale nu au fost examinate în mod echitabil, ceea ce presupune încălcarea art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

În continuare, recurentul a reiterat circumstanțele de fapt și de drept ale speței, similare celor cuprinse în contestația depusă în instanța de judecată.

La 19 noiembrie 2023, ora 19:31, prin intermediul poștei electronice, Comisia Electorală Centrală a depus o referință comună la toate recursurile

înaintate de către Partidul Politic „Șansă” ce au ca obiect infirmarea legalității alegerilor în circumscripțiile electorale de nivelul II, solicitând declararea inadmisibilității acestora (f. d. 174-177).

Conform art. 245 din Codul administrativ, recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.

Totodată, potrivit art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

În conformitate cu art. 95 alin. (1) din Codul electoral, în perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.

Alineatul (8) al aceluiași articol stipulează că înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum și exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești se efectuează în termenul stabilit la alin. (1).

Dispozitivul deciziei Curții de Apel Bălți a fost pronunțat public la 18 noiembrie 2023 (f. d. 116).

Conform extrasului din poșta electronică, decizia motivată a Curții de Apel Bălți a fost notificată la adresa electronică a recurentului la 18 noiembrie 2023 (f. d. 125).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, întrucât cererea de recurs a fost depusă la 19 noiembrie 2023 (f. d. 125).

Examinând temeiurile invocate în recursul depus de Partidul Politic „Șansă”, în raport cu materialele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 245¹ alin. (1) și (3) din Codul administrativ, recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin.

(1) lit. d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.

În sensul art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.

Alineatul (2) al aceluiași articol statuează la lit. a¹) că, recursul se declară inadmisibil în special când nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹.

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase. Astfel, normele precitate oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Completul Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că motivele de casare, invocate în recurs de către Partidul Politic „Șansă”, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ, deoarece se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către Curtea de Apel Bălți și nu relevă interpretarea contrară a legii și aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural sau că aceasta s-ar baza în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul depus de Partidul Politic „Șansă”, conține obiecții de fapt și de drept similare celor expuse în contestație, care au fost analizate de către Curtea de Apel Bălți, fiind apreciate corespunzător.

În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentului la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în instanța de apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel Bălți și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicării eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Bălți, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unei asemenea pretins argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, în jurisprudența sa constantă, CtEDO statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi

conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Partidul Politic „Șansă”.

Conform art. 98 alin. (1) pct. 4) din Codul electoral, art. 230, 246 din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursul depus de Partidul Politic „Șansă” se declară inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă